

У ГАРМОНІЇ З СОБОЮ
Ольга Саліна

Бібліографічний покажчик

ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, КУЛЬТУРИ,
НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

У ГАРМОНІЇ З СОБОЮ

Olympe Salina

Бібліографічний покажчик

Хмельницький
2025

У гармонії з собою. Ольга Саліпа : бібліографічний покажчик / Департамент інформ. діяльності, культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін. ; Обл. б-ка для дітей ім. Т. Г. Шевченка. – Хмельницький, 2025. – 38 с.

У бібліографічному покажчику подано матеріали про життя і творчість відомої сучасної подільської письменниці Ольги Саліпи. До покажчика включено матеріали про авторку, світлини, ілюстрації книг з бібліографічним описом та анотаціями, вебпосилання і QR-коди для зручності перегляду.

Видання адресоване юним читачам, вчителям, всім, кому цікава література рідного краю.

Матеріали обговорені на засіданні науково-методичної ради обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка. Протокол № 6 від 03.07.2025 р.

Матеріал підготувала
Комп'ютерний набір
Обкладинка

Антонюк О. З.
Богданова О. Г.
Богданова О. Г.

Відповідальна за випуск

Черноус В. Ю.

Чи замислювалися ви коли-небудь, що ховається у тіні старовинних будинків, що шепоче вітер у закинутих селах, хто стежить за вами в темряві, коли ви наодинці? Якщо вам цікаво – тоді варто познайомитися з творами Ольги Саліпи.

Ольга Саліпа – одна з найяскравіших представниць сучасної української літератури, авторка низки романів, оповідань та поетичних збірок. Її твори вирізняються глибиною психологічного аналізу та емоційною насиченістю. У своїх книжках письменниця порушує актуальні соціальні та особистісні теми, зокрема проблеми ідентичності, родинних стосунків та пошуку сенсу в умовах змін, що відбуваються у суспільстві. Її книги – це не просто вражаючі сюжети з елементами містики, детективу та драми. Це справжні мандрівки у внутрішній світ героїв, де часто доводиться боротися не тільки з примарами минулого, а й зі своїми страхами та сумнівами. В її героях можна легко впізнати себе: вони шукають правду, борються з несправедливістю, помиляються і ростуть, опиняються в ситуаціях, де вирішальне значення має не тільки розум, а й серце.

Якщо вам до душі таємничі історії, сильні емоції та несподівані повороти – твори Ольги Саліпи точно не залишать вас байдужими!

“Писати книги – як вирощувати сад: головне – терпіння та послідовність. І трохи натхнення. Зі слова з’явиться історія, з насінини – квітка.”

Ольга Саліпа

У кожного автора в житті траплялись різні цікаві події, які могли вплинути на його творчість. До того ж у кожного з них в особистій колекції є збірки віршів, великі або маленькі твори, знамениті та не дуже. А тому перед тим, як почати читати книжки, варто дізнатися біографію або автобіографію письменника, побачити його фотографії.

Ольга Ігорівна Саліпа – українська письменниця, поетеса, журналістка, мама двох синів, пресекретарка Хмельницької міської ради. Народилася 12 квітня 1986 року у маленькому містечку Гусятин, Тернопільської області у сім’ї вчителів. Вірші почала писати з семирічного віку. Згодом її вірші стали замовляти для шкільної газети, а вже у старших класах поезії з’явилися на сторінках колективних збірок місцевих поетів. У 1996 році стала членом клубу талановитої молоді “Молода муза”.

З юних років молода поетка брала участь у літературних конкурсах: Лауреат районного фестивалю “Веселкове Надзбруччя”, переможець районного конкурсу авторської поезії, присвяченого Лесі Українці (2001 р.), переможець конкурсу читців (номінація – “Авторська поезія”), присвяченого Міжнародному дню рідної мови (2002 р.).

Вірші поетеси друкувались у районних газетах “Вільне життя”, “Свобода”, “Ровесник”, деякі із них увійшли до шостого випуску збірки молодих літераторів Тернопільщини “Перші ластівки”. У той

час Ольга часто виходить в ефір на районному радіо в передачі “Молодіжна хвиля”. Перша поетична збірка “Я – весна” вийшла, коли поетесі було лише 16 років. Навчалася у Гусятинському ТДТУ, була старостою групи, брала активну участь у громадському житті навчального закладу. Після закінчення Гусятинського коледжу вступила до Кам’янець-Подільського педагогічного університету. Проте, закінчивши магістратуру, жодного дня не працювала за фахом, оскільки одразу пішла в декретну відпустку. Народила двійню: синів Дмитра та Ігоря. Коли їм виповнилося три роки, з сім’єю переїхала на Сумщину, в місто Охтирка, куди чоловік Сергій Саліпа отримав направлення на військову службу. Саме в Охтирці Ольга Ігорівна вперше спробувала себе в ролі журналіста на місцевому телебаченні. А вже згодом стала редактором обласного тижневика. Вона присвячувала весь свій час сім’ї та роботі, а коли була вільна хвилинка, бралася за голку і вишивала.

До Хмельницького разом із синами повернулась після того, як у зоні АТО загинув її чоловік. Письменниці хотілося бути ближче до своїх батьків і до батьків свого коханого, які проживали у Старокостянтинові. Ольга Ігорівна працювала в одному з місцевих Інтернет-видань.

Після тривалої паузи (близько 10 років) поетеса повернулась до літературної творчості: свої вірші Ольга Саліпа почала викладати у Facebook, але вони слугували лише ліричним підписом до її

фотографій. Потім письменниця помітила, що вірші викликають більше зацікавлення, ніж фото. Відтак зрозуміла, що вони мають право на самостійне життя і свої авторські фото вже почала підбирати як ілюстрацію до віршів.

У 2019 році поетеса представила свою поетичну збірку “Територія жінки”, в яку увійшла майже сотня віршів, написаних у 2017-2018 роках. Основною тематикою поезій Ольги Саліпи є жіноча лірика, тема жінки, жіноча душа та почуття. Її поетична героїня – сильна жінка, яка вміє відчувати й хоче бути слабкою. Книжка має 5 розділів, кожен з них – “кімната” на території жінки: в її домівці та душі. Кожен має різні емоції.

Навесні 2019 відбулася презентація книги “Великдень через Збруч”, що об’єднала під своєю обкладинкою вісім авторів, які живуть по обидва боки Збруча.

До збірки увійшло два оповідання Ольги Саліпи: “Лаковані черевички” і “То не я”. Восени того ж року автори презентували продовження книги – цикл оповідань “Покрова через Збруч”. В цьому ж році Ольга Саліпа стала співавтором коміксу про супергероя Хмельмена – “Таємниці Хмельвіля”, надрукованого накладом 500 примірників в україномовному варіанті та ще 300 – англійському. Книга-комікс про події та історичні факти міста Хмельницький. У виданні постає понад 70

локацій, що описані Хмельменом. Усі історії побудовані на реальних фактах та подіях, що мали свій час у Проскурові. Авторами книги-коміксу є Ольга Саліпа і Борис Савчук. Самі ж історії побудовані на книгах та дослідженнях краєзнавця Сергія Єсюніна. Спочатку це мала бути книга, на зразок абетки чи путівника містом. Проте у процесі підготовки автори дізналися, що у Проскурові у 1900 році народився Джек Лейбовиць – перший видавець коміксів про Супермена та Бетмена. Тоді виникла ідея створити комікс. Також під час роботи над коміксом в одній з праць історика Сергія Єсюніна довідалися, що у першій згадці про Хмельницький від 10 лютого 1431 року воно називалося “вілла Пласкіровіца”. Це наштовхнуло назвати комікс “Таємниці Хмельвіля”, що також співзвучне з назвою рідного містечка Супермена – Смолвіль. Усі історії про обласний центр, його цікавинки в єдиний сюжет об’єднує персонаж Хмельмен. Відповідно виникла ідея дійсно створити такого супергероя, який уособлюватиме дух міста.

Трохи згодом вийшов перший роман “Оля”, володар Гран-прі “Коронації слова-2020”. Твір про Ольгу Кобилянську – пристрасну, іноді вперту, але неповторну жінку. Це – неординарний погляд на відому українську письменницю Ольгу Кобилянську. Її написанню передували довгі роздуми та вибір теми, яка могла б зачепити читача.

Ольга Саліпа працювала над романом майже кожного дня протягом 6-ти місяців. Аби передати атмосферу того часу, правдиво розповісти про постать головної героїні, авторка вивчала інформацію не лише про Кобилянську, її оточення, а й про тогочасний побут та життя. Результатом такої кропіткої роботи стало гармонійне поєднання фактів з цікавою розповіддю. Письменниця зазначає, що головна мета її роману – написати про відому письменницю як про звичайну жінку. Окрім Ольги Кобилянської й Осипа Маковея, у романі ще кілька персоналій, відомих кожному українцю ще зі шкільної програми: Августа Кохановська, Наталя Кобринська, Іван Франко, Леся Українка, Василь Стефаник. Ольга Саліпа зображує їх як звичайних людей, зі своїми клопотами й проблемами, із прагненням стати щасливими.

Ця книга легка до прочитання, сюжет майстерно побудований, герої ретельно виписані, мова роману сповнена мудрих цитат, вишуканих метафор, дотепних порівнянь. Чимало уваги авторка приділила опису тогочасного побуту й сенсорних відчуттів, що посилює його атмосферність. Оскільки твір розрахований переважно на жіночу аудиторію, то для нього характерна безпосередня чуттєвість, а також емоційні й психологічні дисонанси, які дають змогу глибше усвідомити внутрішній світ героїні.

2021-го року виходять романи про міцну родину, щирість людських душ, про кохання і зраду, незвичайні кримінальні історії: “Теплі історії про справжнє: як бути щасливим попри все”, “Зламани речі”, “Будинок на Аптекарьській”.

Ретророман “Будинок на Аптекарьській” – про

жінку, а також про таємницю, яку нібито приховують стіни будинку на перехресті вулиць Проскурівської й Проскурівського підпілля, а колись – Олександрівської та Аптекарьської. Основна дія роману відбувається з 1898 по 1921 рік, а друга сюжетна лінія – у 2018 році. У ньому історії та легенди поєднуються з авторською вигадкою. Ольга Саліпа розповідає, що майже всі герої – реальні постаті, що мешкали в Проскуріві. У романі головними героями є родина Людвіга Деревоеда – його дружина Михайлина, донька Гелена, син Стефан і сам голова родини. Також серед героїв твору – сім'я Миколи Сікори, колишнього міського голови, в епізодах зустрічаються і відомі купці міста, інші реальні постаті.

Ольга Саліпа працювала над твором близько шести місяців. До речі, написати прозовий твір у жанрі ретророману письменниця наважилася вперше. “Будинок на Аптекарьській” відкриває серію ретророманів Ольги Саліпи про жінок. Дії наступних – також відбувається у Проскуріві.

У 2022 році з'явилися романи про необачні кроки у житті людини “Облудниця”, “Брошка гімназистки”, “Пташка на долоні”.

Цикл романів родинної саги “Дикі паростки” – “Дерево роду”, “Без права повернення”, “Вільні в'язні” знайомить читачів надзвичайно захопливими історіями однієї української родини Луциків у кількох поколіннях, де є все: життя, любов, історія, цінності й

традиції. І все це переплетено з історією України від Австро-Угорщини та Польщі до радянської України, заслання і каральної психіатрії. Неочікувані сюжетні повороти й розв'язки! Сюжет саги – це розповідь про непросту долю української родини, яка мешкала у селищі Гусятин на Тернопільщині. Цікаво, що річка Збруч на той час була кордоном, який розділяв селище на дві держави. Події описані у “Дерево роду” охоплюють часовий проміжок понад 60 років і висвітлюють події революції, першої та другої світових війн, голодоморів і постійних змін влади. Перша книга мала називатися “Шанці”, адже рови на городі за хатою, викопані братами ще у дитинстві, згадуються продовж усього роману. Цікавим є той факт, що головний герой цієї книги Петро Луцик має реального прототипа. Ним є Петро Стус, а Ольга Саліпа є його правнучкою. Про долю прадіда авторка дізналася від свого дідуся, який востаннє бачив тата будучи малим хлопчиком. Адже Петро Стус був політичним в'язнем, який на противагу головному герою книги не пережив виснажливу дорогу до таборів Сибіру. У романі є доволі цікава любовна лінія. І навіть не одна! А ще вся книга оповита містичними подіями.

Перша книга – це історія Івана і Богдана та підступної Магди на тлі української історії – революція, громадянська війна, Крути, Галицька армія, УНР і до приєднання Західної України до СРСР.

Друга книга – історія синів Івана: Петра та Семена і їх дружин Стьопи та Сабіни. Розкуркулення, заслання, допомога повстанцями, зрада (і не одна!). Цікаво, колоритно, без прикрас показано життя в таборі, а потім на поселенні двох братів. І паралельно

виживання двох жінок із малими дітьми під час жорстких і каральних дій НКВС (зради, відмова від батьків, страшні злочини і не менш страшні покарання!).

А вже третя книга розповідає про взаємини дітей Петра та Семена на тлі руху шістдесятників, каральної психіатрії та примирення. Готується до друку і четверта книга саги, завершальна, яка охоплює події 90-х років та повномасштабне вторгнення росії.

Підліткова тематика у творчості Ольги Саліпи – це одна з провідних ліній, яка допомагає читачам-підліткам не лише зануритися у світ пригод, але й глибше пізнати себе, зрозуміти важливість морального вибору, дружби, любові, відповідальності. У більшості творів письменниці центральними персонажами є саме юні герої. Вони проходять шлях дорослішання, долають внутрішні та зовнішні труднощі, вчаться не зраджувати себе. Це робить їх близькими до читачів. Авторка майстерно поєднує елементи фантастики з реальними проблемами підлітків. Це дозволяє захопити увагу юного читача, водночас не уникаючи серйозних тем – самотності, втрати, вибору між добром і злом. Герої часто шукають свою ідентичність, намагаються зрозуміти, ким вони є насправді. Цей мотив особливо близький підліткам, які переживають кризу самоусвідомлення. Ольга Саліпа не боїться порушувати такі теми як страх, гнів, сум, закоханість. Її твори психологічно глибокі, але при цьому доступні за стилем. Письменниця використовує сучасну, живу мову, яка резонує з молодією аудиторією. Вони – динамічні, з яскравими описами, елементами гумору та діалогами, наближеними до реального мовлення.

“Скарби. Таємниця замку-корабля” та “Скарби. У скриньці з різдвяного печива” – це романи для підлітків, які підіймають зовсім недитячі питання. Як зазначає сама авторка – “це книги не тільки для підлітків. Багато дорослих теж знайдуть у них відповіді на багато запитань”.

Книги Ольги Саліпи дають можливість читачам не лише насолодитися цікавими сюжетами, а й задуматися над життєвими проблемами, які торкаються кожного.

Творче кредо авторки: “Найкраще – поруч”. Саме тому в її книжках багато історії України та краєзнавчих цікавинок.

Відзнаки

- ◆ III премія конкурсу “Смолоскип”(2020);
- ◆ Диплом фіналіста конкурсу “Гранослов” (2020);
- ◆ I премія у номінації “Романи” конкурсу “Коронація слова” за твір “Оля” (2020);
- ◆ III премія конкурсу “Гранд Коронація слова – 2021” (роман “Шанці”) (2021);
- ◆ відзнака за найкращий твір на воєнну тематику “За висвітлення жахів війни на прикладі родини, котра жила на Збручі – і опинилася на розломі країн і культур” (2022);
- ◆ I премія конкурсу “Молода Коронація слова” у номінації “Дорослі для молоді” – повість “Таємниця замку-корабля” (2023);

- ◆ Лауреатка ІІІ Муніципального щорічного конкурсу ім. Івана Франка від Одеської міської ради (2023).

Книги

Твори Ольги Саліпи теплі, щиросердечні, сонячні, сповнені життя. Особливо це стосується малої прози. Її оповідання, зібрані в окрему книжку “Теплі історії про справжнє” вийшли друком у Києві у 2023 році.

Саліпа О. **Теплі історії про справжнє. Як бути щасливим попри все** / О. Саліпа. – Київ : Брайт Букс, 2021. – 173 с. : іл. – (Теплі історії).

Як бути щасливим попри все. Продовження популярної серії “Теплі історії”. Якщо ви любите читати, загорнувшись у м’який плед і гріючи руки до гарячого горнятка улюбленого напою, – то ця книжка для вас. “Теплі історії про справжнє” – про найсвітліше та найсолодше, що є в людському житті: про кохання, яке долає всі перешкоди, про міцну родину, щирість людських душ. Кожне оповідання по-домашньому затишне і трохи казкове, воно наче промовляє: “Світ прекрасний! Життя чудове!”.

“Коронація слова”

“Я хотіла “оживити” постать Ольги Кобилянської. Показати, що вона – звичайна жінка, яка жила так, як і всі Олі, мала буденні ситуації, спілкувалася з чоловіком, якого кохає, з рідними. Це я

підкреслила і назвою. Мала на меті написати про неї так, щоб книгу хотіли прочитати навіть ті, хто ніколи не цікавився творчістю Кобилянської”.

Ольга Саліпа

Саліпа О. **Оля** / О. Саліпа ; худож. М. С. Мендор. – Харків : Фоліо, 2020. – 218 с. : іл. – (Мистецькі біографії).

Поки одні співчують її самотності, інші на пальцях перераховують її чоловіків... З дитинства Ольга розуміє, що вона “не така”. Її сила лякає і притягує, її почуття і пристрасть горять вогнем. Але вона сама – згоряє чи гартується? Ось він, ідеал: розумний, інтелігентний Маковей. Негідник чи рятівник? Злочинець чи жертва? Чи витримає кохання сильної жінки? Бо ж власні “скелети в шафі” не дають про себе забути. На шляху їхнього спільного щастя багато тіней з минулого. Кобилянська. Про неї знають все, але її не знає ніхто. Щоденники, листи, твори... Найбільша містифікація української літератури, створена нею самою. Роман “Оля”, володар Гран-прі “Коронації слова-2020”, не про письменницю, а про жінку. Пристрасну, вперту, але з власними комплексами та помилками, живу... Це дебютний роман Ольги Саліпи, що відома як поетка й авторка малої прози.

Саліпа О. І. **Зламани речі** : роман / О. Саліпа. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. – 256 с.

Регіна виросла в дитбудинку. Не потрібна нікому, зайва в цьому світі, вона пізнала чимало поневірянь. Марія – донька заможного керівника, в якої завжди були дефіцитні захцянки та дорогі іграшки. Але на п'ятнадцятий день народження дівчини сталося страшне: батьки загинули в автокатастрофі. Марія опиняється в дитбудинку, де знайомиться з Регіною. З'єднані горем, сирота від народження й колишня багатійка стають найліпшими подругами. Обидві згодом пізнають біль зради. Обидві вистраждають своє право на любов і спокій. Але тільки одній із них вирішувати, чи заслуговує на щастя інша...

Саліпа О. І. **Облудниця** : роман / О. Саліпа. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2023. – 320 с.

Майбутнє Корнелії батьки розпланували наперед. Після закінчення медінституту прилаштували б доньку на хорошу роботу, щоб жила щасливо й горя не знала. Але один необачний крок перекреслив усе. У селі Корнелію називають святою: в церкву ходить й на випробування, що Бог посилає,

не нарікає. А вона щодня гріхи замолює. Найбільше боїться, що діти правду про матір дізнаються. Тож коли чує від сусідської юродивої дівчинки: “Облудниця!” – ледь розум не втрачає. А дівчинка на картину у своїй хаті показує: там Корнелію та її гріхи намальовано. Сто років тому через цю картину вже сталася трагедія. І зараз жінка бачить у ній силу, здатну зруйнувати її життя.

Серія “Ретророман”

“Перша книга – “Будинок на Аптекарьській”. Головна героїня – сучасної сюжетної лінії приїздить в Хмельницький на похорон свого батька. Але його смерть виявляється досить таємничою. І розгадку цієї таємниці їй підказує листівка, яку вона знаходить в будинку Людвіга Деревоса. Друга книга – “Брошка гімназистки”. Наталія Харюзова, директорка жіночого пансіонату дуже мріє про те, щоб її пансіонат отримав статус гімназії. Але для цього репутація закладу повинна бути бездоганною. Але в неї є недруги, які намагаються цьому перешкодити. Третій роман – книга “Пташка на долоні”. Тут дія відбувається в медичних закладах нашого міста. Дуже багато відомих лікарів. Ними славився наш Проскурів. Дія відбувається в 1917-1918 роках. Це післявоєнні роки. Період, коли в місто заходять австрійські війська. Нібито миротворці. Але, як вони потім поведуться з мешканцями міста – про це є і в книзі”.

Ольга Саліна

Саліпа О. **Будинок на Аптекарській** : роман / О. Саліпа ; [худож.-оформ. М. С. Мендор]. – Харків : Фоліо, 2021. – 318 с. : іл. – (Ретророман).

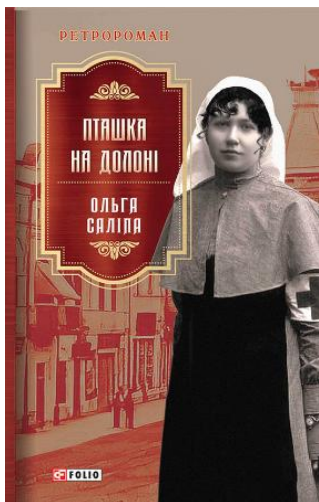
У Хмельницькому за дивних обставин помирає антиквар. Його донька, яка багато років не бачила батька, мимоволі опиняється у вирі кримінальних подій: викрадення людей, обшуки у батьковій квартирі й магазині, навіть вбивства. Усі ниточки злочинів ведуть до старого будинку аптекаря Деревоеда, що жив у місті понад століття тому. Багато років стіни цього будинку приховують таємницю, яка колись змінила хід історії. А той, хто її розгадає, володітиме світом. Проскурівський істеблішмент, масони, влади, що змінювали одна одну, вбивства євреїв, поляків-націоналістів, відомі історичні постаті...

Саліпа О. **Брошка гімназистки** : роман / О. Саліпа ; [худож.-оформ. М. С. Мендор]. – Харків : Фоліо, 2022. – 318 с. : іл. – (Ретророман).

Наталія Харюзова, директорка приватного жіночого пансіонату в Проскуріві, понад усе мріє, щоб заклад отримав статус гімназії. Бездоганна репутація – запорука успіху в цій справі. Але провокації недругів

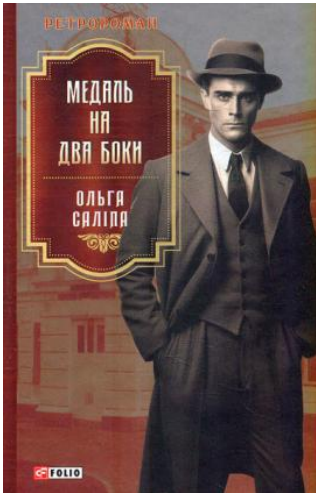
усе можуть звести на пси. Пансіонат опиняється у центрі політичних злочинів, а сестра директорки тікає від її надмірної опіки з коханим. Чи зможе Харюзова, яка й сама опиняється під арештом, вистояти та здійснити свою мрію? І головне – хто ж у цій історії справді на її боці?

Саліпа О. **Пташка на долоні** : роман / О. Саліпа ; [худож.-оформ. М. С. Мендор]. – Харків : Фоліо, 2022. – 319 с. : іл. – (Ретророман).

Проскурів, 1917-1918 роки. У місто заходять австрійські війська. Будь-яке спілкування із чужинцями засуджується. Але це не стає на перешкоді молодій медсестрі Ксені, котра щиро покохала одного з них. Таємниче зникає пілот першої у світі авіапошти Відень-Київ, а з ним – лист, адресований австрійським урядом Скоропадському, який прагне стати гетьманом. Від того, чи розкриє цю справу, залежить кар'єра слідчого Лаврентія Кошка. У поміч він бере новий метод дактилоскопії та свого товариша, фотографа Юрія Юргилевича. Але розслідування відкриває значно більше таємниць...

“Пташка на долоні” – третя книга Ольги Саліпи в серії “Ретророман”.

Саліпа О. І. **Медаль на два боки** : роман / О. І. Саліпа. – Харків : Фоліо, 2024. – 318 с. – (Ретророман).

Це історичний роман, дія якого розгортається на Поділлі у 1921 році. У часи післяреволюційних заворушень жителі Проскурова та його околиць сподіваються на повернення Симона Петлюри та звільнення від більшовицького режиму. У центрі подій – Віктор Черкасов, розшуківець, який прибуває до міста з власною метою: знайти скарби УНР, нібито приховані Петлюрою в околицях. Його приїзд викликає інтерес з боку місцевої влади та жінок, але головною перешкодою на його шляху стає загін отамана Чорного. Водночас на Проскурівському терені більшовицька влада веде запеклу боротьбу з місцевими повстанцями. Загін отамана Чорного, невловимого бунтівника, організовує атаки на представників нової влади, створюючи їм серйозні проблеми. Але у вирішальному протистоянні влада вирішує покарати невинного, аби встановити показовий порядок. У цій ситуації комісар Варвара Дольська починає розуміти, хто насправді стоїть за діями отамана, і постає перед складним вибором – залишитися вірною “владі рад” чи захистити особисте щастя.

Цей роман цікавий шанувальникам історичних детективів і драм, які люблять читати про складні моральні дилеми та вибори героїв у непростий

історичний період. В ньому майстерно поєднуються реальні історичні події з вигаданими сюжетними.

Серія “Дикі паростки”

“Сага складатиметься із чотирьох книг. Я відразу планувала, що це буде серія, оскільки дуже хотіла розповісти історію роду та країни в перспективі. Щоправда, спершу я планувала три частини й хотіла завершити сагу періодом здобуття Україною незалежності. Але після повномасштабного вторгнення зрозуміла, що історія родини Луциків буде не повною, якщо я не доведу її до теперішніх часів. Перша частина – початок ХХ століття, друга – 60-ті роки, третя – 70-ті, четверта – 90-ті.”

Ольга Саліпа

Саліпа О. І. **Дерево роду** : роман. Кн. 1 / О. Саліпа. – Харків : Книжковий Клуб “Клуб Сімейного Дозвілля”, 2022. – 352 с. – (Дикі паростки).

Початок драматичної сімейної саги – кінець ХІХ століття. Двоє братів, Богдан та Іван, колись захопилися однією жінкою – повією Магдою. Минули роки. І вже Іванові сини, Петро й Семен, спалахують таємною жагою до

однієї дівчини Сабіни. Час великих історичних зламів і громадянських війн. На полі битви проливається українська кров у бою під Крутами. Петро стає до лав Галицької армії. Семен страждає від мук нерозділеного кохання та ненависті до власного брата, поки не зіштовхується з колишньою коханкою батька – тією самою фатальною блудницею Магдою. У серці спалахує заборонена пристрасть. За спинами братів чатують НКВДисти та зрадники, країна здригається від зламних подій. Крізь тонкий серпанок прорвуться темні гріхи батьків і синів – помилки, які спокутуватимуть діти дітей. Історія, що почалася з ненависті, триватиме ще не одне покоління.

Саліпа О. І. **Без права повернення** : роман. Кн. 2 / О. Саліпа. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2023. – 368 с. – (Дикі паростки).

1960 рік. Брати Петро і Семен Луцики звільнилися з таборів ГУЛАГу, проте й далі скніють у спецпоселенні в Сибіру як “мінус-ними”. Прагнучи повернутися на батьківщину, до дружини Сабіни та дітей, Петро з двома товаришами вирішують утікати. Однак спроба втечі виявилася невдалою. Чи міг Семен зрадити й підставити брата, адже поміж чоловіками задавна є недовіра? А тим часом у Гусятині з вини Семенової дружини, акушерки Степанії, гине дитина члена партії, і, щоб порятувати себе, жінка перекладає провину на Сабіну... Однак прийде час кожному віддавати борги, розплачуватися за скоєне чи навпаки – повертати втрачене. Час справедливості та спокути...

Саліпа О. І. **Вільні в'язні** : роман. Кн. 3 / О. Саліпа. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2024. – 384 с. – (Дикі паростки).

СРСР, 70-ті роки.

Повертається на Батьківщину із заслання Петро Луцик, та випробування для його роду не закінчуються. Брати Іван та Степан Луцики, його сини, не відчують себе вільними, як і мільйони українців у СРСР. Вони обирають діяти, а не пристосовуватися – і потрапляють під пильний нагляд КДБ. Одного дня Степана, як і інших дисидентів, заарештовують. Слідчий пропонує Степану угоду: воля в обмін на співпрацю. Чи погодиться писати доноси на своїх друзів? Система здатна зламати й знищити будь-кого... Степан не знає, хто його зрадив, але розуміє, що це був хтось із близьких. Зрадник не матиме спокою, бо настає для роду Луциків час спокути й каяття...

Серія для підлітків

“Тут є і пригоди, і історія, і трохи (чи не трохи?) підліткових проблем. Щоби бути крутим, треба пити алкоголь? Красивий одяг чи авто – запорука успіху? Що станеться, якщо опинитися із п'яною компанією значно старших хлопців наодинці? Зрештою, чи справді можна знайти скарб у старому замку і на що підлітку можуть бути потрібні великі гроші?”

Ольга Саліпа

Саліпа О. **Скарби. Таємниця замку-корабля** : роман. Книга перша / О. Саліпа. – Харків : Фоліо, 2023. – 206 с. – (TeenBookTo).

Унікальний замок-корабель на Тернопільщині вже кілька століть приховує свої таємниці. Місцеві кажуть: він живий і сам диктує долі тим, хто до нього приходить. Чотирнадцятилітня Ліна Блажневич приїздить у Сидорів з прифронтового Лисичанська на канікули та наважується шукати скарби Струсів, які, за переказами, заховані в замку. Але той скарб, який вона знаходить, – значно цінніший! Подруги-суперниці, дивні дорослі, перші стосунки й зовсім недитячі питання, що не дають спокою... Це літо запам'ятається Ліні назавжди.

Саліпа О. І. **Скарби. У скриньці з різдвяного печива**. Кн. 2 / О. Саліпа. – Харків : Фоліо, 2023. – 206 с. – (TeenBookTo).

Різдвяні канікули в Сидорові? Чом би й ні! Тим паче що у Ліни вдома – справжня божевільня: вагітна мама, знервований батько. Хіба є комусь діло до старшої доньки? От якби їй таких рідних, як у Таньки! Лише одна проблемка – в Сидорові їй доведеться зустрітися з Андрієм і поговорити про їхні стосунки... Але канікули готують

Ліні чимало відкриттів: лист з минулого, таємниці дорослих, ще й Андрій зі своїми траблами... Це Різдво доведе, що дива трапляються навіть з тими, хто в них не вірить!..

Єсюнін С. М. Таємниці Хмельвіля : інтерактивний комікс / С. М. Єсюнін, О. Саліпа, Б. Савчук ; авт. ідеї Л. Герасимчук ; літ. ред. О. Ткачук ; УКФ, Виконком. Хмельниц. міськради, Виконком. Хмельниц. міськради, Комунал. установа Хмельниц. міськради “Агенція розвитку Хмельницького”. — Хмельницький : Стахова Н. Л., 2019. — 54 с. : іл.

Книга-комікс “Таємниці Хмельвіля” містить 44 факти з історії та культури м. Хмельницького, об’єднані єдиною сюжетною лінією, до кожного з яких розроблено яскраві ілюстрації в стилі коміксу.

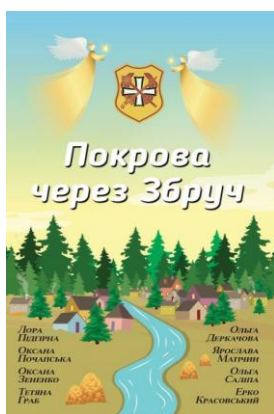
Оповідання у збірках

Великдень через Збруч : збірка оповідань / уклад. Л. Підгірна. — Київ : КМ-БУКС, 2019. — 208 с.

До збірки увійшли оповідання, написані Ольгою Саліпою. З Надзбруччя знову дарують читачам змогу зазирнути у потаємні куточки душ різних людей, яких, проте, завжди дещо об’єднує — це прагнення жити у злагоді (насамперед із собою) та з

чистою совістю. Чи можливо полегшити власні переживання, подарувавши неприкаяній дитячій душі Царство Небесне? Чи справджуються бажання, загадані на Великдень? Як виправити давню помилку, що коштувала особистого щастя на цілі десятиліття? Чи настільки важливе фінансове забезпечення близьких людей, якщо вони роками не мають звичайної підтримки люблячого серця? Чому показна доброчинність завжди програє щирому служінню Богу і людям? Як святкували Великдень тоді, коли це могло коштувати роботи та навіть життя? Якими стравами здавна вітають найголовніше свято богослужебного року на західноукраїнських землях?

Покрова через Збруч : збірка оповідань / укл. Л. Підгірна. – Київ : КМ-Букс, 2019. – 144 с.

Покрова Пресвятої Богородиці. Це особлива дата осені. А ще Україна відзначає День свого захисника. Прагнення людини до відчуття захищеності – як зовнішньої, так і душевної – відбилося й у збірці талановитих авторів з обох берегів мальовничого Збруча: Лора Підгірна (м. Кам'янець-Подільський), Ерко Красовський (м. Івано-Франківськ), Тетяна Граб (смт Ярмолинці), Оксана Зененко (м. Херсон), Ярослава Матічин (м. Львів), Ольга Саліпа (м. Хмельницький), Оксана Почапська (м. Кам'янець-Подільський) та Ольга Деркачова (м. Івано-Франківськ). Ті, хто знайомий із попередніми збірками до Різдва і Великодня, вже мають уявлення, чого

чекати від книжки: різних людських доль і почуттів, дешиці містики, щему після прочитання і, звісно, непереможної безкрайньої любові – до життя, до близьких, до рідної землі та історії. А осінній “Стравопис” традиційно подарує приємний після-смак і натхнення. Ця збірка – літературна подорож Надзбруччям, куди з кожною історією хочеться повертатися знову і знову. “Покрова через Збруч” вийшла різножанровою. Є тут і вишукане кохання, і життєві історії. Кілька авторів передали повстанський дух, розповіли про драматичні сторінки історії та життєвих доль українців. Є тут і про наших новітніх героїв. Кожне оповідання щемливе, трепетне. Кожен сюжет вартий екранізації

Збірки поезій

“Коли я писала ці вірші, я не думала про те, що вони вийдуть книгою. Тому, що я писала їх для фейсбуку і думала, що моя аудиторія там. Дехто з моїх друзів з фейсбуку просив, щоб я зібрала всі вірші в книгу, щоб я їх видала, щоб вони їх задоволенням прочитали комусь, деś подарували цю книгу”

Ольга Саліна

У 2002 році в тернопільському видавництві “Воля” була видана збірка – “Я – весна”, але то була більше проба пера, ніж справді щось вартісне (на її обгортці дівоче прізвище авторки – Дудар).

Саліпа О. **Територія жінки** :
[поезія] / О. Саліпа ; [худож.
Т. Лиса]. – Київ : Гамазин, 2019. –
104 с. : іл.

Душа жінки – як дім із великими вікнами, мереживними фіранками, солодкими ароматами, широким ліжком, круглим столом для гостей. Тут є де посмакувати солодким, поплакати, поговорити, прокинутися в обіймах коханого на зім'ятих уночі простирадлах. Територія жінки – її дім, її душа, внутрішній світ. У якийсь куточок вона пускає гостей легко, кудись – лише особливих, а десь залишається на самоті. Кожен розділ цієї книги поезій – особлива кімната, особливі думки та мрії. Хочете знати, про що мовчить жінка, коли п'є ранкову каву, – заходьте на її територію. У кожному вірші – сторінка життя, не вигаданого, а справжнього, прожитого й відчутого до кінчиків пальців, веснянок на обличчі, до найглибших глибин душі. Це потік енергії, болю і душевного спокою від образів і полотен, майстерно виписаних поетесою. І ще, не вірте, що ця книжка – не лише для жінок. У ваших руках справжній путівник для чоловіка по незнайомій території – території жінки!

Саліпа О. **Територія вогню** : [поезія] / О. Саліпа ; [худож. Т. Лиса]. – Київ : Гамазин, 2020. – 108 с. : іл.

Вогонь за своєю силою і загадковістю подібний до жіночої душі. Він і вона як єдина константа можуть зігрівати дім, гіпнотизувати й заспокоювати, або ж навпаки – зоріти пристрасстю й коханням чи спалювати дотла, коли йдеться про війну за рідне. Вогню, як і жінці, завжди потрібно трішки жару, щоб у них жевріло життя. Вірші Ольги Саліпи здатні розпалити багаття в середині кожної й кожного, хто візьме до рук другу з серії збірку поетеси. Але будьте обережні, зайшовши на її територію: рівень відвертості й емоційності поезії такий, що вам може знадобитися вогнегасник. “Територія вогню” – друга книга з серії, присвячена жінці, її душі, її долі. Книга-сповідь, книга-молитва, книга-розмова з собою. Книжка вчить знаходити своє сонце навіть там, де, здавалося б, суцільна темрява. Усі історії – реальні. І хай трішки прикрашені квітами, ароматами та смаками, але вони точно відбувалися, може, навіть з кимось із ваших сусідів – пригадайте.

Новітня війна...

“Мій роман “Таких тисячі” – про жінок, котрі попри біль, який ніхто не розуміє, знаходять світло у житті.”

Ольга Саліпа

Саліпа О. І. **Таких тисячі** : роман / О. І. Саліпа. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2025. – 368 с.

Вони мають різні зовнішність, вдачу та професії. У кожної – свої негаразди: заборонене кохання, зрада чоловіка, нестача грошей, психологічні проблеми. Вони зустрічають новий 2022 рік, передчуваючи всі жахи, які той принесе. Проте є дещо, що об'єднає усіх цих жінок. В одну мить їхні життя поділяться на “до” і “після”. Вдови. Молоді й поважного віку. Таких тисячі. Це звичайні жінки, які ще вчора ходили з вами до однієї крамниці, яких ви зустрічаєте на вулиці, з якими разом працюєте чи стежите за ними в соцмережах. Війна забрала у них так багато. Чи не ціле життя. Та навіть в найтемніші часи вони шукають світло, яке, можливо, колись зможе знову привести їх до щастя.

“Будь-які книжки, які писатимуться про сучасне життя, повинні містити згадку про війну. Якщо в них не буде цих моментів, то я вже не зовсім їм вірю, це якась штучність і ніби втеча від цієї теми.”

Ольга Саліпа

Твори в періодичних виданнях

♦ Саліпа О. “Болять слова...”. “Сьогодні, знаєш...”. “А жовтень на смак солодкий...” : [вірші] / О. Саліпа // Літературна Україна. – 2021. – 25 верес. – С. 18.

◆ Саліпа О. “Ми справжніх відкладаємо на потім...” : [вірші] / О. Саліпа // Південний Буг. – 2019. – № 3. – С. 163-164.

◆ Саліпа О. “Ми справжніх відкладаємо на потім...”. Хліб і слово. “Заходить сонце...” : [вірші] / О. І. Саліпа // Слово єднає! : хмельниц. літ.-публіцист. альм. – 2020. – № 2. – С. 192-193.

◆ Саліпа О. Гнат. Літо пахне полином / О. Саліпа // Південний Буг : альм. – 2021. – № 7-8. – С. 171-176.

◆ Саліпа О. То не я. Властителько, захисти! : оповідання / О. Саліпа // Південний Буг : альм. – 2020. – № 5-6. – С. 142-148.

Публікації про Ольгу Саліпу

◆ Бобик-Кримська Т. Дебютний роман Ольги Саліпи / Т. Бобик-Кримська // Літературна Україна. – 2021. – 14 серп. – С. 19.

◆ Бобик-Кримська Т. Презентація дебютного роману : [відбулася презентація роману О.Саліпи “Оля”] / Т. Бобик-Кримська // Слово Просвіти. – 2021. – № 30. – С. 13.

◆ Кремінська О. Хмельницька письменниця Ольга Саліпа отримала премію “Гранд Коронації слова” / О. Кремінська // Сімейна газета. – 2021. – № 46. – С. 16.

◆ Олійник В. Люби. До щастя : [поетеса Ольга Саліпа] / В. Олійник // Літературна громада : часоп. Хмельниц. міської літ. спілки “Поділля”. Т. III. – 2019. – С. 62-63.

◆ Побережний В. Територія жінки : [поетеса Ольга Саліпа] / В. Побережний // Літературна громада : часоп. Хмельниц. міської літ. спілки “Поділля”. Т. III. – 2019. – С. 56-61.

- ◆ Радецька А. Зоряний час Ольги Саліпи / А. Радецька // Літературна Україна. – 2021. – 25 верес. – С. 4.
- ◆ Руса Т. Ольга Саліпа розкриває прокурівські таємниці : [про кн. О.Саліпи “Брошка гімназистки”] / Т. Руса // Прокурів. – 2022. – 24 лют. – С. 9.
- ◆ Салій І. Її слово в короні : [інтерв’ю з письменницею О. Саліпою] / І. Салій // Прокурів. – 2020. – 30 лип. – С. 8-9.
- ◆ Салій І. “Теплі історії про справжнє” : [зб. оповідань презентувала О. Саліпа] / І. Салій // Прокурів. – 2021. – 20 трав. – С. 8.
- ◆ Світловська Л. “Мудрість жінки – вміння віддавати” : пресекретар Хмельниц. міської ради, письменниця, поетеса О. Саліпа / Л. Світловська // Прокурів. – 2019. – 23 трав. – С. 7.

Вебресурси

“Вільні в’язні. Дикі паростки”: Ольга Саліпа презентувала нову книгу про українських дисидентів [Електронний ресурс] // Facebook.TB7+ Хмельницький телеканал. Україна. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=618241597262005 . – Назва з екрана. – Дата публікації : 14.01.2025. – Дата перегляду: 08.07.2025

“Дерево роду” : Ольга Саліпа презентувала першу книгу сімейної саги [Електронний ресурс] // Є уе.ua.

Місцеві новини. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://ye.ua/kultura/61532_Derevo_rodu_Olga_Salipa_prezentovala_pershu_knigu_simeynoyi_sagi.html . – Назва з екрана. – Дата публікації : 10.11.2022. – Дата перегляду: 08.07.2025

Жаркова Р. Не питайте її про любов [Електронний ресурс] / Р.Жаркова // Збруч. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://zbruc.eu/node/103016> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 29.01.2021. – Дата перегляду: 08.07.2025

Книга хмельницької письменниці Ольги Саліпи номінована на літературну премію Дитяча Книга року ВВС-2024 [Електронний ресурс] // Є ye.ua. Місцеві новини. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://ye.ua/kultura/71759_Kniga_hmelnickoyi_pismennic_i_Olgi_Salipi_nominovana_na_literaturnu_premiyi_Dityac_ha_Kniga_roku_VVS_2024.html . – Назва з екрана. – Дата публікації : 29.10.2024. – Дата перегляду: 08.07.2025

Книги Ольги Саліпи про Проскурів [Електронний ресурс] // TikTok. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.tiktok.com/@galyna.pro.khmelnyskyi/video/7476905812133154054> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 01.03.2025. – Дата перегляду: 08.07.2025

Книги хмельницької письменниці Ольги Саліпи – серед найпопулярніших у бібліотеках під час війни [Електронний ресурс] // Є уе.ua. Місцеві новини. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://ye.ua/kultura/73453_Knigi_hmelnickoyi_pismennic_i_Olgi_Salipi_sered_naypopulyarnishih_u_bibliotekah_pid_chas_viyni.html . – Назва з екрана. – Дата публікації : 01.03.2025. – Дата перегляду: 08.07.2025

Кожна написана мною книга – це багато зусиль і часу!
[Електронний ресурс] // Instagram. – Електрон. дані. –
Режим доступу : https://www.instagram.com/reel/C7vudFEMyP5/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRlODBiNWFlZA . – Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.07.2025

“Нас чекає нова хвиля літератури” : письменниця
Ольга Саліпа з Хмельницького про українську книгу
під час війни [Електронний ресурс] // Еспресо. захід. –
Електрон. дані. – Режим доступу :
<https://zahid.espresso.tv/kultura-nas-chekae-nova-khviya-literaturi-pismennitsya-olga-salipa-iz-khmelnitskogo-pro-ukrainsku-knigu-pid-chas-viyni> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 22 .09. 2024. – Дата перегляду: 08.07.2025

Ольга Саліпа [Електронний ресурс] // goodreads. –
Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.goodreads.com/author/show/19430899> . – Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.07.2025

Ольга Саліпа “Дикі паростки” [Електронний ресурс] : буктрейлер // Youtube. Бібліотека ім. О. Гончара. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=vBq42Oyp-Ds&t=20s> . – Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.07.2025

Ольга Саліпа, книги і квіти [Електронний ресурс] // Instagram. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://www.instagram.com/reel/C3f9TRyM05W/?utm_source=ig_web_copy_link . – Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.07.2025

Що почитати? Ольга Саліпа “Оля” [Електронний ресурс] // Суспільне Чернігів. – Електрон. дані. –

Режим доступу : <https://suspilne.media/chernihiv/600599-so-pocitati-olga-salipa-ola/> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 29.10. 2023. – Дата перегляду: 08.07.2025

Ольга Саліпа: “Саме перемога в “Коронації слова” зробила мене письменницею”[Електронний ресурс] // Коронація слова. – Електрон. дані. – Режим доступу :<https://koronatsiya.com/olga-salipa-same-peremoga-v-koronacziyi-slova-zrobyla-mene-pysmennyczeyu/> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 14.02.2025. – Дата перегляду: 08.07.2025

Ольга Саліпа: “Ящо хочеш добігти – біжи»” [Електронний ресурс] // Охтирський міський портал. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.okhtyrka.net/content/view/10270/237/> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 19.10.2021. – Дата перегляду: 08.07.2025

Письменницькі плани хмельничанки Ольги Саліпи [Електронний ресурс] // Youtube. Суспільне Хмельницький. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://youtu.be/az8ncYHGuzY> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 25.10.2023. – Дата перегляду: 08.07.2025

Презентація. “Таких тисячі”: книга про любов, яка довша за життя! [Електронний ресурс] // Instagram.TB7+ Хмельницький телеканал. Україна. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/watch/?v=1809894866455936> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 28.02.2025. – Дата перегляду: 08.07.2025

Про втрати і надію: Ольга Саліпа розповідає про свій роман “Таких тисячі” [Електронний ресурс] // Ранок

Вдома. Дім. – Електрон. дані. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=RgwxxwWlw5O8> . –
Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.07.2025

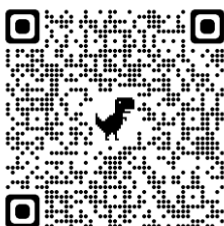
Саліпа Ольга Ігорівна [Електронний ресурс] : біографія
// Укрліб. Бібліотека української літератури. –
Електрон. дані. – Режим доступу :
<https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=26444> . –
Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.07.2025

У ЛНТУ відбулася натхненна зустріч студентів із
сучасною письменницею Ольгою Саліпою
[Електронний ресурс] // Facebook. Луцький
національний технічний університет. – Електрон. дані.
– Режим доступу : <https://lntu.edu.ua/uk/media/u-lntu-vidbulasya-natkhennna-zustrich-studentiv-iz-suchasnoyu-pysmennytseyu-olho-yu-salipoyu> . – Назва з екрана. –
Дата публікації : 15.02.2025. – Дата перегляду:
08.07.2025

Хмельницька письменниця Ольга Саліпа пише нову книгу. Про що вона буде [Електронний ресурс] // Суспільне Хмельницький. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://suspilne.media/khmelnyskiy/602413-hmelnicka-pismennica-olga-salipa-pise-novu-knigu-pro-so-vona-bude/> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 25.10.2023. – Дата перегляду: 08.07.2025

Хтось чорненький, а хтось біленький у нових романах Саліпи та Лаюка [Електронний ресурс] // Читомо. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://chytomo.com/khtos-chornenkyj-a-khtos-bilenkyj-u-novykh-romanakh-salipy-ta-laiuka/> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 15.03.2021. – Дата перегляду: 08.07.2025

Щира розмова із письменницею, поеткою Ольгою Саліпою [Електронний ресурс] // Youtube. Хмельницька обласна бібліотека Шевченка. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=RH7KKquwjSE> . – Назва з екрана. – Дата публікації : 01.07.2024. – Дата перегляду: 08.07.2025

Що почитати? Ольга Саліпа “Оля” [Електронний ресурс] // Суспільне Чернігів. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://suspilne.media/chernihiv/600599-so-pocitati-olga-salipa-ola/> . – Назва з екрана . – Дата публікації : 29.10. 2023. – Дата перегляду: 08.07.2025

